

Handläggare
Liselott Montgomery
Telefon: 0850814576

Till
Enskede-Årsta-Vantörs
stadsdelsnämnd 2022-10-27

Remiss av betänkandet Nästa steg – Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer (SOU 2022:41)

Svar på remiss från kommunstyrelsen, dnr 2022/984

Förvaltningens förslag till beslut

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Sammanfattning

I december 2020 beslutade regeringen att tillsätta en utredare med uppdrag att föreslå en äldreomsorgslag. Enligt uppdraget skulle äldreomsorgslagen komplettera socialtjänstlagen med särskilda bestämmelser om vård och omsorg om äldre och även innehålla bestämmelser om en nationell omsorgsplan (NOK). Utredaren fick också i uppdrag att överväga och vid behov lämna förslag som skulle stärka tillgången till medicinsk kompetens inom äldreomsorgen. Utredningen utmynnade i betänkandet Nästa steg – Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer.

I lagförslaget föreslås som mål att äldreomsorgen ska ha ett förebyggande perspektiv och inriktas på att vara hälsofrämjande och stödja funktionsförmåga, samt att äldreomsorgen ska vara tillgänglig. Förslaget innehåller också bestämmelser om förbättringar gällande samordning, delaktighet och individanpassning, samt förbättringar för anhöriga och andra närstående och krav på att även personer på särskilt boende ska kunna få en fast omsorgskontakt.

Lagen ska också reglera hur uppföljningen ska ske, både på individnivå, kopplat till insatser som beslutats för den äldre och på kommunnivå. Övergripande bestämmelser i socialtjänstlagen ska fortsatt gälla för äldreomsorgen. Befintliga bestämmelser om nationella minoriteter, minoritetsspråk och äldreomsorg flyttas till äldreomsorgslagen.

Utredningen föreslår också att en förordning om nationell ordning för kvalitetsutveckling i äldreomsorgen ska kopplas till äldreomsorgslagen. Förordningen är tänkt att vara ett stöd och en

styrning för kommun och verksamheter i syfte att utveckla kvaliteten och öka likvärdigheten i hela landet. Utredningen har även tagit fram en struktur för det arbetet och vilka områden den nationella kvalitetsutvecklingen bör omfatta, bland annat en meningsfull tillvaro, individanpassning och tillgänglighet.

Utredningen lämnar även flera förslag på lagstiftning som syftar till att stärka hälso- och sjukvården i kommunerna och säkra likvärdig tillgång till hälso- och sjukvård för äldre med kommunal hälso- och sjukvård. Bland annat föreslås ett förtydligande av regionens ansvar att tillhandahålla läkare till patienter med kommunal primärvård. Exempelvis ska det vara möjligt att vid behov få en läkares medicinska bedömning dygnet runt. Vidare tydliggörs kommunens ansvar att säkerställa möjligheten till en medicinsk bedömning av sjuksköterska dygnet runt i kommunens primärvård. Vidare föreslås en ledningsansvarig för kommunens primärvård och att regionen ska ha en ledningsansvarig för planering och samordning av hälso- och sjukvårdsinsatser i kommunens primärvård.

Förvaltningen är positiv till förslagen vilket lyfter fram tankesättet att se till det friska med fokus på ett rehabiliterande arbetssätt. Det är även i linje med överenskommelsen ”God och nära vård” där målet är att de enskilda ska få en god, nära och samordnad vård som stärker hälsa och där de enskilda är delaktiga utifrån sina förutsättningar.

Även om förvaltningen kan se en utmaning i förslaget att kommunen ska ansvara för hälso- och sjukvården när en person skrivits in i primärvård, vilket inte Storstockholm till skillnad från övriga landet haft sedan tidigare och som innebär en omställning, ser förvaltningen positivt på den förändringen då den kommer att gynna den enskilde och öka kunskapen om behov och den enskildes situation hos personalen.

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Bakgrund

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning har den 6 september 2022 tagit emot en remiss från kommunstyrelsen om betänkandet Nästa steg – Ökad kvalitet och jämlikhet i vård för äldre personer.

Kommunstyrelsen vill ha svar på remissen senast den 1 november 2022.

Ärendet

Regeringen beslutade den 22 december 2020 att tillsätta en utredare med uppdrag att föreslå en äldreomsorgslag. Utredaren fick vidare i

uppdrag att överväga och lämna förslag på hur den medicinska kompetensen kan stärkas i verksamheten samt, vid behov, på den kommunala ledningsnivån. Målsättningen var att åstadkomma långsiktiga förutsättningar för äldreomsorgen och att tydliggöra äldreomsorgens uppdrag och innehåll samt säkerställa tillgången till god hälso- och sjukvård och medicinsk kompetens inom äldreomsorgen (dir. 2020:142).

Utredningen fick namnet Utredningen om en äldreomsorgslag och stärkt medicinsk kompetens i kommuner (S 2020:16). Utredningen överlämnade betänkandet Nästa steg – Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer (SOU 2022:41) i juni 2022.

Utredningen har lagt fram ett förslag till en äldreomsorgslag som syftar till att stödja en äldreomsorg med likvärdigt god kvalitet och en äldreomsorg som utgår från individens förutsättningar, behov och delaktighet. Utöver äldreomsorgslagen har utredningen också lagt fram förslag på hur hälso- och sjukvårdslagstiftningen kan förstärkas så att kvalitet och tillgänglighet förbättras för personer som får kommunal hälso- och sjukvård, där personer som har stöd och hjälp från äldreomsorgen ingår.

Utredningens förslag tar avstamp i strukturella problem och utmaningar för vården och omsorgen till äldre personer. Förslagen avser också tillvarata de möjligheter som finns i att utveckla såväl äldreomsorg som kommunal och regional primärvård, samt inte minst det hälsofrämjande, förebyggande och personcentrerade förhållningssättet. Äldreomsorgslagen ska komplettera socialtjänstlagen vad gäller äldreomsorgen.

Utredningen föreslår en förordning om en nationell ordning för kvalitetsutveckling i äldreomsorgen, i syfte att utveckla kvaliteten och öka likvärdigheten i hela landet. Utredningen har tagit fram en struktur och vilka områden förordningen bör omfatta, bland annat en meningsfull tillvaro, individanpassning och tillgänglighet. Förordningen ska kopplas till äldreomsorgslagen och vara ett stöd och en styrning för kommun och verksamheter. Förslaget innehåller bestämmelser om förbättringar gällande samordning, delaktighet och individanpassning, samt förbättringar för anhöriga och andra närstående och krav på att även personer på särskilt boende ska kunna få en fast omsorgskontakt. Lagen ska också reglera hur uppföljningen ska ske, både på individnivå, det vill säga kopplat till insatser som beslutats för den äldre, men även på kommunnivå.

Utredningen föreslår bland annat att regionens ansvar för att tillhandahålla läkare till äldre med kommunal primärvård förtydligas. Det ska till exempel vara möjligt att vid behov få en medicinsk bedömning av läkare dygnet runt. På motsvarande sätt

tydliggörs kommunens ansvar att säkerställa att det är möjligt att vid behov få en medicinsk bedömning av sjuksköterska dygnet runt i kommunens primärvård.

Vidare föreslås att det i kommunen ska finnas en ledningsansvarig för kommunens primärvård och att det i regionen ska finnas en ledningsansvarig för planering och samordning av hälso- och sjukvårdsinsatser i kommunens primärvård.

I äldreomsorgslagen finns ett informationskrav gällande att den enskilde ska få den information som behövs för att kunna vara delaktig och ha inflytande i sitt ärende och de insatser som lämnas. Informationen ska beskriva handlägningsprocessen, planering, utförare av beviljade insatser, uppföljning och fast omsorgskontakt. Informationen ska lämnas skriftligt i den utsträckning som behövs.

Befintliga bestämmelser om nationella minoriteter, minoritetsspråk och äldreomsorg flyttas till äldreomsorgslagen.

Hur utredningens förslag kommer att påverka den enskilde
Den förändrade lagstiftningen kommer att märkas för den enskilde på flera sätt:

- Det stöd och den hjälp som den enskilde får ska i större utsträckning vara anpassat efter de unika förutsättningar och behov som finns samt efter egna önskemål. Den enskilde ska ges möjlighet att vara delaktig.
- Vård och omsorg ska ges med större kontinuitet, upplevelsen av trygghet kan därmed öka. Det ska finnas ett större utrymme att anpassa stödet då kontinuitet ger ökad kännedom om behov och situation.
- Ansvar för och arbetet med att koordinera och samordna vård och omsorg ska tydligt ligga på socialtjänst och hälso- och sjukvård. Den enskilde och dess anhöriga och andra närstående ska i minskad utsträckning behöva åta sig denna uppgift.
- Den enskilde ska kunna få tillgång till god och säker hälso- och sjukvård, som kan ges i ens eget hem när så är lämpligt, och utifrån de olika vårdbehov som den enskilde har.
- Anhörigas och andra närståendes behov ska uppmärksammas och de ska också kunna få stöd i tid, så att ork, engagemang och omtanke, utifrån egen vilja och kapacitet, kan bli mer uthålligt.
- Förhoppningen är att den enskilde ska få stöd till hälsa och funktionsförmåga, det vill säga stöd för att klara sin egen vardag och för att både återvinna förmågor och bibehålla förmågor intakta, så lång tid som möjligt.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts inom avdelning Social omsorg äldre. I förhållande till den korta svarstiden har pensionärsrådet fått

remissen för genomläsning den 15 september 2022. Rådet kommer även att delges tjänsteutlåtandet.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsförvaltning har ombetts att yttra sig över betänkandet Nästa steg – Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer.

Förvaltningen ställer sig bakom förslagen. Utredningen har utgått ifrån den enskildes rätt att få omsorg och hälso- och sjukvård utifrån ett individuellt och personcentrerat riktat stöd som ska präglas av högt självbestämmande, stärka den enskildes möjlighet till delaktighet samt understödja den enskildes förmågor och funktioner. Den enskildes genomförandeplan utgör en avgörande del för att den enskildes röst kontinuerligt ska genomsyra vård- och omsorgsarbetet, även den fasta omsorgskontakten kommer att få en avgörande roll.

Förvaltningen har redan nu fokus i arbetet på det salutogena och rehabiliterande förhållningssättet. I och med införandet av en äldreomsorgslag förstärks detta fokus vilket förvaltningen ser positivt på. Förslaget ligger även i linje med utvecklingsarbetet kring ”God och nära vård”, där individens behov står i centrum samt även beskriver det omställningsarbete som syftar till att utveckla hälso- och sjukvården, men också hälsofrämjande och proaktiva arbetssätt samt krav om systematisk uppföljning.

I förslaget till äldreomsorgslag ska kommunen ansvara för hälso- och sjukvården när en person skrivits in i primärvård. Då Storstockholm till skillnad från övriga landet endast ansvarar för hälso- och sjukvård upp till sjuksköterskenivå inom de särskilda boendena, och nu föreslås ansvara för samtliga som skrivits in i primärvård, kommer det att kräva ett omställningsarbete mellan huvudmännen framåt. En sådan förändring bedömer förvaltningen som en positiv utveckling som gynnar den enskilde. En ökad kontinuitet ger ökad trygghet för den enskilde och ökar kunskapen om behov och den enskildes situation hos personalen.

Förvaltningen anser även att det är bra att ansvaret för koordination och samordning för den enskilde lyfts fram som ett ansvar för huvudmännen och inte ska ligga på anhöriga eller närstående. Anhörigperspektivet är viktigt och förvaltningen tycker att det är bra att det betonas särskilt.

Slutligen välkomnar förvaltningen förslaget om en äldreomsorgslag och ser att lagen understödjer och ger vägledning inför de demografiska utmaningar som kommande års utvecklingsarbete innebär.

Jämställdhetsanalys

Då lagen omfattar samtliga äldre personer är lagen jämställd i dess grundform. Sannolikt kan det komma att bli en skillnad könsmässigt i andelen som får eller tar del av omsorgen och hälso- och sjukvården, då det är känt att kvinnor i större utsträckning söker vård och ansöker om bistånd. Kvinnor lever generellt också längre än män.

Förslag

Förvaltningen föreslår att Enskede-Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd godkänner tjänsteutlåtandet som svar på remissen.

Anders Carstorp
Stadsdelsdirektör
Enskede-Årsta-Vantör
stadsdelsförvaltning

Leif Kananen
Avdelningschef
Enskede-Årsta-Vantör
stadsdelsförvaltning

Bilagor

1. Remissbrev
2. Remisslista
3. Betänkandet Nästa steg – Ökad kvalitet och jämlikhet i vård och omsorg för äldre personer (SOU 2022:41)

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Anders Carstorp, Stadsdelsdirektör	2022-10-10
Leif Kananen, Avdelningschef	2022-10-10